

Zaaknummer : 829501

Raadsvergadering : **21-11-2023**

Onderwerp : **Erfgoedverordening gemeente Berkelland 2024**

Collegevergadering : 31-10-2023

Portefeuillehouder : Wethouder A.K. van Gijssel

Steller : Amsing, Eline, Team Sociale basis tel. : 0686845140

Te nemen besluit

1. Vaststellen Erfgoedverordening gemeente Berkelland 2024.
2. Intrekken Erfgoedverordening gemeente Berkelland 2012.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Deze wet heeft gevolgen voor de Erfgoedverordening, omdat de Erfgoedverordening ook regels bevat over de fysieke leefomgeving. Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet moet de Erfgoedverordening technisch zijn aangepast. In verband daarmee hebben wij de wettelijke grondslagen en formele verwijzingen in de Erfgoedverordening 2012 geactualiseerd, zodat bij inwerkingtreding van de Omgevingswet doorgewerkt kan worden met de Erfgoedverordening.

Argumentatie

1.1 Het is wenselijk het huidige erfgoedbeleid voort te zetten ten behoeve van het behoud van het lokale erfgoed. Met vaststelling van onderhavige verordening wordt dit geborgd. Om dat te bereiken hebben we:

- a. Verwijzingen naar wet- en regelgeving aangepast;
- b. Definities, waar nodig, aangepast of aangevuld;
- c. De grondslagen aangepast.

Toelichting:

Alle regels voor de fysieke leefomgeving moeten onder de Omgevingswet in het gemeentelijke omgevingsplan opgenomen worden. Het stelsel van aanwijzing van gemeentelijke (archeologische) monumenten en stads- en dorpsgezichten wijzigt hierdoor, als ook de bepalingen over de archeologische monumentenzorg in bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen.

Er geldt een overgangsfase (tot 2030) waarin de inhoudelijke aanpassing juridisch en beleidsmatig moet worden geregeld. Gedurende de overgangsfase moeten gemeenten de regels over onroerend cultureel erfgoed, die gekoppeld zijn aan een locatie, vanuit de Erfgoedverordening overbrengen naar het omgevingsplan. De regels over archeologische monumentenzorg in de Erfgoedverordening maken bij inwerkingtreding van de Omgevingswet van rechtswege deel uit van het tijdelijk omgevingsplan.

1.2 In navolging op het VNG-model zijn verder de volgende wijzigingen aangebracht:

- a. Artikelen over gemeentelijk beschermd cultuurgood of gemeentelijk beschermde verzameling zijn opgenomen;

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelsingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 besprekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen

- b. De aanwijzingsprocedure voor een gemeentelijk monument is uitgebreid met de mogelijkheid voor een aanwijzing tot voorlopig gemeentelijk monument bij spoedeisende gevallen (bij dreiging van sloop);
- c. De beslistermijn in de aanwijzingsprocedure is aangepast conform de termijn die die gehanteerd wordt in de Erfgoedwet (artikel 3.2, derde lid).
- d. Strafbepalingen zijn hetzelfde gebleven.
- e. Artikel m.b.t. een vangnet archeologie is opgenomen, ter vervanging van uitgebreidere artikelen die inmiddels zijn opgenomen in de bestemmingsplannen;

Ad. a. Erfgoedwet: bredere benadering van erfgoed

In de Erfgoedverordening van 2012 wordt verwezen naar de Monumentenwet van 1988. Met de inwerkingtreding van de Erfgoedwet op 1 juli 2016 is de Monumentenwet echter komen te vervallen. De gemeente Berkelland heeft in 2016, bij de inwerkingtreding van de Erfgoedwet, het voorgaande VNG-model niet doorgevoerd. De stap naar de nieuwe modelverordening is hierdoor groot, voorgestelde wijzigingen op basis van de modelverordening van de VNG uit 2021 wijken in opbouw en indeling af van de huidige verordening uit 2012.

De Erfgoedwet uit 2016 hanteert een meer integrale benadering van erfgoed. Waar de Wet op de Monumentenzorg (1988) nog een objectgerichte benadering had van gebouwd erfgoed, is de Erfgoedwet ook van toepassing op gemeentelijk beschermd cultuurofgoed of gemeentelijk beschermde verzamelingen. In deze Erfgoedverordening zijn hiervoor artikelen opgenomen onder paragraaf 2, artikel 3 en 4. De werkwijze en omgang met het erfgoed komen wel grotendeels overeen.

Ad. b. Voorbescherming en spoedaanwijzing

Ook in deze verordening blijft de aanwijzingsprocedure voor gemeentelijke monumenten bestaan uit een voornemen tot aanwijzing (voorbescherming is vanaf dat moment van kracht) en een aanwijzingsbesluit (paragraaf 3). Eigenaren hoeven niet per definitie geïnformeerd te worden voorafgaand aan het besluit tot een voornemen tot aanwijzing, bijvoorbeeld bij dreiging van sloop.

In afwijking van de vigerende verordening geeft deze verordening de mogelijkheid om in spoedeisende gevallen tot een aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument te besluiten (art. 11). De gemeentelijke adviescommissie adviseert in dat geval pas na het besluit tot aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument, om zo snel mogelijk tot een besluit te kunnen komen.

Ad. c. Termijnen

In de Erfgoedverordening van 2024 zijn de beslistermijnen voor het nemen van een besluit tot aanwijzing verruimd van 8 weken naar 26 weken. De ervaring leert dat de huidige termijnen in de Erfgoedverordening te krap zijn en niet altijd worden gehaald. De gekozen termijn van 26 weken biedt voldoende ruimte voor de verschillende voorgeschreven stappen, waaronder het opvragen en opstellen van een adviesrapportage (cultuurhistorische quickscan/ waardestelling), opgesteld door een onafhankelijke, deskundige organisatie, advisering door de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en besluitvorming door het college. Gelet op de kleinere omvang van de organisatie waarbinnen dit proces plaatsvindt is gekozen om de termijn te verruimen naar 26 weken (conform het VNG-format en Erfgoedwet artikel 3.2, derde lid).".

Ad. d. Strafbepaling

De schadebepaling (art. 24 van de Erfgoedverordening gemeente Berkelland 2012), komt overeen met de strafbepaling in de Erfgoedverordening van 2024 en bestaat uit een geldboete van de tweede categorie of hechtenis van ten hoogste drie maanden.

Ad. e. Vangnet Archeologie

De Erfgoedverordening 2012 gaat in art. 20, 21 en 22 in op de aanwijzing, instandhouding en opgravingen en begeleiding van archeologische waardevolle terreinen. In deze Erfgoedverordening zijn deze artikelen teruggebracht tot één artikel: 'Vangnet archeologie' (art. 23). Sinds de inwerkingtreding van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (2007) is een archeologische onderbouwing in bestemmingsplannen verplicht. Sindsdien worden aan de hand van een dubbelbestemming archeologie planvoorschriften opgenomen in de bestemmingsplannen. De verwachting is dat alle bestemmingsplannen hierop inmiddels aangepast zijn. De opname van artikelen t.b.v. omgang met archeologisch waardevolle gebieden

in de Erfgoedverordening is daarmee niet meer nodig. Voor uitzonderingsgevallen is voor alle zekerheid een vangnet archeologie opgenomen.

Kanttelingen en risico's

De nieuwe erfgoedverordening moet voor 1 januari 2024 worden vastgesteld, zo valt deze nog onder het 'oude regime' en maakt deze bij inwerkingtreding van de Omgevingswet van rechtswege deel uit van het tijdelijk omgevingsplan.

Financiën

N.v.t.

VN verdrag rechten van mensen met een beperking

N.v.t.

Communicatie

Bekendmaking conform de Algemene wet bestuursrecht in het Elektronisch Gemeentebblad op het moment van inwerkingtreding.

Initiatief, participatie en rol gemeente

De gemeente Berkelland heeft het initiatief genomen de bestaande Erfgoedverordening onder de loep te nemen en te actualiseren.

De rol van de gemeente is meerledig: bevoegd gezag, subsidieverstrekker en als 'bewaker' van de algemene ruimtelijke omgevingskwaliteit.

Planning en evaluatie

In artikel 26 van de verordening is opgenomen dat deze in werking treedt tegelijk met de Omgevingswet.

Alternatieven

N.v.t.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

drs. G. Koudijs. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 21-11-2023

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 31-10-2023;

b e s l u i t :

1. Vaststellen Erfgoedverordening gemeente Berkelland 2024.
2. Intrekken Erfgoedverordening 2012.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 21-11-2023

de griffier,

de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : Erfgoedverordening gemeente Berkelland 2024

Gebleken is dat de huidige Erfgoedverordening niet langer voldoet aan de regels, bepalingen en wettelijke gronden van de Omgevingswet die op 1 januari 2024 ingaat.

Voor het opstellen van de nieuwe Erfgoedverordening gemeente Berkelland 2024 is de modelverordening, in 2021 opgesteld door de VNG, aangehouden.

Bijgaande tabel is opgesteld ter onderbouwing van het besluit tot vaststelling van de Erfgoedverordening gemeente Berkelland 2024, en geeft een overzicht van de wijzigingen tussen de vigerende en de voorliggende verordening. Hieronder worden een aantal wijzigingen nader toegelicht.

Erfgoedwet: bredere benadering van erfgoed

In de Erfgoedverordening van 2012 wordt verwezen naar de Monumentenwet van 1988. Met de inwerkingtreding van de Erfgoedwet op 1 juli 2016 is de Monumentenwet echter komen te vervallen. De gemeente Berkelland heeft in 2016, bij de inwerkingtreding van de Erfgoedwet, het voorgaande VNG-model niet doorgevoerd. De Erfgoedverordening heeft als gevolg daarvan op verschillende onderdelen de juridische draagkracht verloren. De stap naar de nieuwe modelverordening is hierdoor groot, en voorgestelde wijzigingen op basis van de modelverordening van de VNG uit 2021 wijken hierdoor in opbouw en indeling af van de huidige verordening uit 2012.

De Erfgoedwet uit 2016 hanteert een meer integrale benadering van erfgoed. Waar de Wet op de Monumentenzorg (1988) nog een objectgerichte benadering had van gebouwd erfgoed, is de Erfgoedwet ook van toepassing op gemeentelijk beschermd cultuurof gemeentelijk beschermde verzamelingen. In deze Erfgoedverordening zijn hiervoor artikelen opgenomen onder paragraaf 2, artikel 3 en 4. De werkwijze en omgang met het erfgoed komen wel grotendeels overeen.

Termijnen

In de Erfgoedverordening van 2024 zijn de beslisttermijnen voor het nemen van een besluit tot aanwijzing verruimd van 8 weken naar 26 weken. De ervaring leert dat de huidige termijnen in de Erfgoedverordening te krap zijn en niet altijd worden gehaald. De gekozen termijn van 26 weken biedt voldoende ruimte voor de verschillende voorgeschreven stappen, waaronder het opvragen en opstellen van een adviesrapportage (cultuurhistorische quickscan/ waardestelling), opgesteld door een onafhankelijke, deskundige organisatie, advisering door de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en besluitvorming door het college. Gelet op de kleinere omvang van de organisatie waarbinnen dit proces plaatsvindt is gekozen om de termijn te verruimen naar 26 weken (conform het VNG-format en Erfgoedwet artikel 3.2, derde lid).".

Voorbescherming en spoedaanwijzing

Ook in deze verordening blijft de aanwijzingsprocedure voor gemeentelijke monumenten bestaan uit een voornemen tot aanwijzing (voorbescherming is vanaf dat moment van kracht) en een aanwijzingsbesluit (paragraaf 3). Eigenaren hoeven niet per definitie geïnformeerd te worden voorafgaand aan het besluit tot een voornemen tot aanwijzing, bijvoorbeeld bij dreiging van sloop.

In afwijking van de vigerende verordening geeft deze verordening de mogelijkheid om in spoedeisende gevallen tot een aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument te besluiten (art. 11). De gemeentelijke adviescommissie adviseert in dat geval pas na het besluit tot aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument, om zo snel mogelijk tot een besluit te kunnen komen.

Strafbepaling

De schadebepaling (art. 24 van de Erfgoedverordening gemeente Berkelland 2012), komt overeen met de strafbepaling in de Erfgoedverordening van 2024 en bestaat uit een geldboete van de tweede categorie of hechtenis van ten hoogste drie maanden.

Vangnet Archeologie

De Erfgoedverordening 2012 gaat in art. 20, 21 en 22 in op de aanwijzing, instandhouding en opgravingen en begeleiding van archeologische waardevolle terreinen. In deze Erfgoedverordening zijn deze artikelen teruggebracht tot één artikel: 'Vangnet archeologie' (art. 23). Sinds de inwerkingtreding van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (2007) is een archeologische onderbouwing in bestemmingsplannen verplicht. Sindsdien worden aan de hand van een dubbelbestemming archeologie planvoorschriften opgenomen in de bestemmingsplannen. De verwachting is dat alle bestemmingsplannen hierop inmiddels aangepast zijn. De opname van artikelen t.b.v. omgang met archeologisch waardevolle gebieden in de Erfgoedverordening is daarmee niet meer nodig. Voor uitzonderingsgevallen is voor alle zekerheid een vangnet archeologie opgenomen.